

Son moltes les coses que devem con-
 tarli y aixis doncs, ho farem ordenadament
 començant per la nostra estada a París.
 Lo primer que vam notar al arribar
 a n' aquella capital es que la tem-
 porada estava tot just en el seu comen-
 çament; els concerts importants no co-
 menceu fins a mitj Novembre y les
 sessions de música de cambra son
 molt escasses en aquella epoca. Així
 ens va contrariar una mica, naturalment,
 pero no obstant, lo poc o molt que hi
 havia no ho varem deixar pas correr.

Els primers concerts de valor que
 vam sentir van esser les famoses or-
 questes Colonne y Lamoureux de les que
 els francesos n' estan tant jerosos, en-
 care que a nosaltres, seuse deixar de

3/

reconeixels ment, no ens semblen massa perfectes; sovint els hi falta l'unió necessària entre les diverses cordes y mes colorit en els matissos. Pitjor encara es l'orquestra de l'Opera; aquesta dona l'impressió de que els músics toquen sense quiddat. fent de l'ofici, pera defensar el son únicament. El dia que vam anar a l'Opera ens van donar Els Mestres Cantaynes; tota l'obra, no solsament l'orquestra, va anar llastimosa ment malament; va esser una interpretació com de per riure amb la que a Barcelona mateix no es transigia y que no obstant a la Gran Opera de Paris va tenir un fort exit.

Vam sentir també altres orquestes improvisades o per numeroses de

les que no val la pena de parlar-ne.
 És curiós observar com a París l'orquestra
 que més ens va agradar va esser es-
 panyola. En el concert que la Sinfò-
 nica de Madrid va donar als Camps
 Eliseus vam poder veure clar que sen-
 se la fama ni la consagració d'
 aquelles, es una orquestra molt superior.

Els concerts de música de cambra
 proporcionalment al estat d' ~~art~~ ~~de la~~
 temporada aleshores, van esser molt
 pocs. El Doble quintet de París dona
 una vegada a la setmana durant tot
 l'hivern les seves sessions en les que
 menys el quartet y la sonata si ma-
 nifesten tots els aspectes del gènere.
 Aquests son els millors concerts de
 cambra qu' a París sentirem.

De quartets de corda ens vam

quedar sense sentir els dos millors que
 no toquen fins mes tard: el quartet Ca-
 pet (que van atrapar perxò a Berlin)
 y l' Hayot. Ens van tenir que conben-
 tar dones ab el quartet Parent que no
 té res mes de meritori que la seva cor-
 recció consequencia de l' experiencia na-
 tural que els anys de practicar un ma-
 teix genre dona. Aquesta qualitat que
 tenen l' haurien d' acompanyar au-
 mant ab una mica mes de vida les
 seves interpretacions que son d' aquesta
 manera molt pàlides. Un altre quartet
 reputat es el Geloso que també van sen-
 tir. Aquest es tot al contrari; tocan ab
 una afectació que neguiteja al qui els
 escolta y tenen una vibració tant viciada
 que els dona per resultat una sonoritat
 que be es pot comparar a la d'un aco-

6/ León. Encare en vam sentir d'altres:
Le fenne, d'Amsterdam, Rouge, Touche,
menos importants.

Nosaltres els vam escoltar a tots,
bores y dolents ab tota detenció y de
1ª observació y comparació de qualitats
y defectes d'uns y altres es com es pot
arribar a tenir un concepte just de
com es deu haver d'executar.

Els artistes Cortot, Fribaud y Casals
forman circumstancialment un trio que
també varem sentir. D'ells es podria
dir que son massa solistes pera fer
un trio ahont semblan buscarhi uni-
cament el lliurament personal sense
subjectarse a la disciplina del con-
junt que no es precisament la millor
manera de fer musica de cambra.
Varem disfrutar molt en les

7/ magnífiques sessions de sonates que ens donaren l'Isaye y en Pugno qui es podien considerar com els interprets ideals de la sonata.

Ademes de tot això y quelcom que es possible que s'ens escapi, vam sentir bastants solistes ab els seus inevitables concertos y demés enlluernaments del virtuosisme.

En els programes dels concerts de París abundan d'una manera extraordinaria les obres d'autors moderns, especialment les franceses, estant en canvi molt olvidats els autors classics. És que, sens dubte, a París el modernisme en les belles arts hi està molt a relat. Les obres modernes per mes estrafalaries y esbojornades que siguin, sempre els artistes les executen ab gran cura

8/

y aiximateix la premsa y el públic les reb bé. A París s'aprecien les obres d'art millor per l'interès que ofereixen que per la seva bellesa. Els clàssics ja han perdut pera ells tot l'interès; ja només són interessants els modernistes siguin o no belles les seves produccions con tal de que siguin noves.

Un altre aspecte de la nostra vida es tot lo que fem y regim fent obediint a nostre desitj d'introduirnos en el món musical y fins procurant donarnos a conèixer. Als quinze dies d'haver arribat a París vam tocar en la casa de la revista "de Mond Musical" ahont ens hi fem sentir, a pres del Director de la revista exclusivament ab. obres espanyols. Focarem Arriaga, Villor (el quartet premiat en la festa de la Música Catalana) y Jovina. Hi va haver

9/

en aquesta sessió bon número de distingides personalitats musicals y varis dels músics compatricis nostres. El quarter d' en Turina (que per cert hauríem de tocar a Barcelona y segurament agradaria molt perquè s' ho val) va esser el que millor impressió va causar.

Mes tard en el Centre Català que se sosté principalment sots l' esport entusiastic d' en Pere Balmana y ahont hi vam trovar una colla de bon a-nies, varem també tocarli en una vetllada com les que frequentment en aquella casa es celebren. Al programa hi vam posar Dittersdorf y Beethoven. Avar de la nostra música en Diego Ruiz va fer un xic de conferencia sobre la música a Espanya. Va esser aquesta una simpatica festa de la

que en guardem un ben zoat recort.

Pro com importancia en la nostra carrera, lo millor que fèrem a París va esser el concert que organisat per en Joaquim Nin (que junt ab una ben volent familia espanhola que vin a París van sufragar gastos) van donar a l' Schole Cantorum. Ja el suposem perfectament enterat del programa que fèrem y de que vingui molta gentada qui ens acullí ab vives mostres de simpatia. No vingueren molt crítics perque aquests senyors sols es mouen de casa quan saben anticipadament de lo qu es tracta, pro ls crítics que tenim son poques pro bones.

Ademes d' aquests audicions ens fèrem sentir forces vegades en sessions

intimes, molt concrets entre l'alta societat parisenca, about sempre van
 esser molt ben acollits y van tenir
 ocasió de conèixer una col·lecció de
 mestres de prestigi qui els han aconsellat
 en diversos aspectes y quins consells
 hem recollit sempre nosaltres ab
 el major interès. Van fer amistat ab
 varis mestres de la jova escola francesa.
 D' en Ravel, ni estudiem el seu
 quartet quin primer eussaiig va guiar
 ell mateix. Es aquesta obra superficial
 y amable com tota la corrent del art
 modern francès; petites idees qui apareixen
 y desapareixen, boniques y fràgils
 com les bombolles de sabó. En dues d'
 aquelles sessions intimes van tocar junt
 ab el compositor y pianista Alfred Ca-

sella el quintet ab piano de Florent Schmitt. Aquesta obra es de lo mes profund que es pogui haver escrit no demanent a França. Encare que al fi y al cap es francesa, es una obra pensada y maieixa; es un fruit madur.

En resum vam sortir de París malgrat no haverhi estat en la millor ocasió, no gens descontents, ans al contrari satisfets d'haver fet al menys tot lo que vam poguer.

Afegíxi a tot aixó les naturals hores esmerçades en el nostre estudi. Generalment acostumem tots els dematins a estudiar individualment y a les tardes ensaigem plegats.

Ens ve be dirli ara que les ~~seus~~ cartes de presentació que voste ens va

enviar, no ens van poder fer malhar
radament el servei que volíem. A ni en
Santiago Riera van enviarli pel correu
la seva tarjeta junt amb una in-
vitació y programa del nostre concert
a l' Escola. No sabem si no ho va
rebrer o si no va poder venir; el cas
es que no el vam veure. A ni en Livi
no vam poder aconseguir alont vivia
y a ni en Bret ja no ens quedava
temps ni gairebé utilitat pera veurel
ja qu'eren els darrers dies de nostra per-
manencia en aquella capital.

Després de tot això, com ja sab, vam
anar-nos-en a Berlin de quinta ciutat per
cert en guardarem sempre y en un ordre
particular un magnífic recort; ens
referim a la fraternal companyia
que ens feu en Joaquim Jolek y Torres

vivint junt als nosaltres (a la mateixa casa) mes tres setmanes. Però anem a la nostra.

A Berlín es manifesta de molt distinta manera la música que a ~~París~~ París. En aquesta ciutat hi ha moltes societats musicals que fan tots, les seves bandes de concerts: la filarmònica, les orquestres Lamoignon y Colonne, els concerts espirituals, la Societat Bach etc, etc. A Berlín hi ha una esplèndida col·lecció de sales de concert que estan a disposició dels artistes que les volen llogar. I el cas és que ni un sol artista que tingui ganes de fer carrera deixa de passar per Berlín a donar el seu concert y així ha arribat a establir-se com centre musical d'Europa.

No sabem quin es l'origen d'aquesta cursa
 joació; quin va esser el dia que els ar-
 tistes van començar a creure que era nec-
 ssari qu' anessin a Berlín; el cas es que
 cada dia es mes gran el moviment y que
 ja es fabulós el número de concerts que
 de tots menes en aquella capital es ce-
 lehren. El públic hi assisteix numero-
 sissim encare que creyem que hi va mes
 pera passar el rato, pera l'espargirre que
 per devoció. Y ademés si hi va, molta
 importancia té el fet de que els artís-
 tes, pera conseguir tenir gent a la sala
 (aquesta gent que no sab de tant con-
 erts quin triar) regalen la majoria
 de les localitats y encare després han
 d'estar agratits als assistents. Tot això
 y una pila de detallets qui hem ob-
 servat, desacrediten Berlín com ciutat
 perament musical que a la fi no es

mes que un gran mercat.

Sigui lo que vulgui, nosaltres vam es
 tar contentíssims d'aquest moviment que
 ens va proporcionar una ocasió per a sen-
 tir mísica fins a assabollarnos en. Comen-
 çant pels quartets de corda que és lo que
 sempre mes ens interessa, allà vam sen-
 tir gayubi tot els que goxau de nos fa-
 ma. En primer lloc debem citar el quar-
 tet Bohemi (ó Tcheu) que com conjunt és
 una maravella encara que entresparen-
 tessi els vam sentir l'altre dia aquí a
 Viena y vam veure qu'han canviat
 de cello lo que els perjudica molt, pro-
 tal com els vam sentir á Berlin era ad-
 mirable per l'unió, per la sonoritat,
 en fi, com a quartet. Hi ha que noten
 precisament que individualment els ~~que~~
 seus components son de poc valor, pro

devant la perfecció del conjunt queden encara aquests defectes. Com li hem dit abans, van sentir el Capet de Paris. Ja deu sapiguer qu' aquest quartet s' ha especializat ab els quartets de Beethoven; va esser un programa s' aquest autor que el van sentir y es sens dubte el quartet francès que toca ab mes serietat y perfecció. La tècnica y l'afinació son bones pero el so es feble y faltat d'energia el moviment. El conjunt deixa quelcom a desitjar, lo que es comprensible, ja que segon violí, viola y cello van ab el Capet s' aquest any solament.

No comprendem aquests canvis de personal (ben poccents) en els quartets de corda y menys encara en els quartets de fusta que no tornaran ja a esser lo que foren y mes valdria que pleguessin. Fots

ens sabem de memoria qu' un quater
es la consecuencia d' un frevall constant
y abregat de quatre homes que deuen
arriuar a compendres completament
fins unir-se en una sola anima igual
y equilibrada.

Formant als quatets que van sentir
a Berlin, molt bona impressió ens va
fer el quater format per elements joves
de la Vieuer Housset-Perein; tenen mol-
ta madratúra y bon sonido pro son molt
vehement y donan una interpretació
apasionada fins als autors classics que
no els hi escan bé. Només pera citar
noms^{en} nomenarém uns quant de notables:
Martean, Klingler, Hess, el de Bousclay
també modificat en part y el Ševčík
que es un quater virtuós si es que
escan aquesta paraula en un quar-
ter.

Conti que ab tantes agrupacions
 similars hem vist una diversitat molt
 pintoresca d'orientacions y una porció
 de maneres de comprendre les obres dels
 grans mestres. Mes o menys marcat en
 els uns que en els altres, es costum ge-
 neral, sobretot en els autors clàssics,
 desfigurar l'uniformitat dels moviments
 de les obres ab un vainé molt poc a-
 gradable. Això es un defecte casi natural
 en els professionals que s'empenyan en
 buscar lo q' anomenen personalitat
 en l'interpretació que generalment no
 es res mes que rebuscaments fets aporta-
 pera distingirse y cridar l'atenció. En
 canvi no anirém bé fins aquell dia
 que tots els artistes es posin d'acort
 y s'interpreti d'una única manera,
 que després de tot la veritat només
 es una.

Vam també sentir l'Orquesta

Filarmonica que sobretot dirigida per en Nikisch es esplèndida. Si diéim que es perfecta ho diríem tot y seríem vers. No van faltar a l'estrena de Parsifal a l'Òpera que van fer molt rebé. Igualment qu'à París van sentir un baixam de pianistes, violinistes y d'altres membres de la família del virtuosisme.

I també com a París per un altre cantó ens vàrem relacionar ab el món musical berlinés entre prima relació hi podem contar la Wanda Landowska que van anar a visitar una tanda que donava un the a casa seva, ahont van parlar molt de vos-tes y de lo molt qu'ella es recorda de Barcelona.

Semblava difícil que poguessim tocar a Berlín, perquè lo qu'és de música a ni aquella gent en hi sobra

per la societat Berliner Tonkünstler-
Verein tenia de feya temps les ganes
 d'ofeir als seus socis un concert de
 musica espanyola segura de que in-
 teressaria als berlinesos que s'això
 no en saben una paraula y ho havi
 proposat a la pianista Maria Cwants
 que viu a Berlin, la que mai s'ha-
 via decidit a ferlo ella sola, tement
 que un programa aixís, pera piano
 sol, no aburrís al public. Però els va
 venir bé a tot plegats nostra arribada
 y van organisar el concert que celebra-
 rem el 31 del passat ~~Janer~~ ^{Febrer}. La Cw-
 ants va tocar Juiua, Albéniz (frag-
 ments de l'Iberia) de Falla y Gra-
 nados (fragments de les "Foyescan" i No-
 saltres van tocar els quartets de Villar
 y Juiua. La Sala (la de la Hochschule

molt bonica,) estava ~~plena~~ casi plena y el public va aplaudir força sense perjudici de que no hi hagués més res. La critica s'ha preocupat poc de les obres pera piano; lo més notable que d'elles ha dit un critic es que lo d' en Granados es musica de saló. Dels quartets en parlan mes distingudament. El d' en Villar, no comprénent lo qu' es l' esperit popular d' aquells Tenors de Leon el Trovan en general monòton y melancolic; el d' en Jurina els interessa mes y afín en fa grans elogis y un particularment dir que es lo millor que en musica moderna ha sentit pera quartet de corda. La nostra execució la posam à molt bon lloc.

En fi, desde el dia 14 de febrer que som aquí, Viena no es tant comercial com Berlin ni els concerts son tant fabulosament numerosos; ni hi han forces perxó y l' ambient sembla qu' es mes

pur. Aquí ens ha capigut el plaer
de sentir el quartet Rosé. Tot elogi es
per para aquests músics; així si que es
un quartet d'una sola persona. Després
d'haverne sentit tant encara mai n'
haviem trobat ^{cap} com aquest ni el trova-
rém probablement perquè es, sens dubte,
el millor de tots. Ens vam presentar
a n' en Rosé que ja ens coneixia de
nom y ens rebé carinyosament. Un dia
d'aquests hem d'anar a casa d'ell a
visitarlo ab calma y veurém si tindrá
la bona ocasió de poder tocar devant
d'ell.

Avans d'ahir vam sentir per ter-
cera vegada y en una sessió de sona-
tes al nostre gran Casals, després d'haver-
nosel trobat a París y a Berlin. Al de-
mà vam visitar-lo a l'Hotel about vam
proporcionarli el gust de poder parlar
en català y a la nit en el concert,

com per tot arreu, com sempre, va esser aclamat entusiasmàticament pel públic.

Es desperta l'orgull patri de veurer com la gent d'aquells llocs admiren tant de veres als nostres compatricis il·lustres!

Jant mateix la present comença a esser una mica llarga però encara li hem de dir que hem demanat de fa pocs dies una pròrroga a la Junta de pensions pera que ens allargin tres mesos la pensió actual que s'acaba el 7 d'Abil, doncs, ja que hi som posats fora d'èstima perdre els mesos de primavera y així podíem tornar primerament a París pera trovar la temporada en sa millor epoca, visitar Brusselas y pera acabar anar a Londres.

Evident, l'idioma no ens fa gran falta. En societat tothom entenhon en francès y fora d'ella quan les para-